

Decemberben

Kisiparosok országos küldöttgyűlése

Pénteken ülést tartott a Kisiparosok Országos Szervezetének választmányja, amely megtárgyalta és elfogadta a VIII. országos küldöttgyűlés dokumentumait. Az ülésen értékeltek az országos testületek és bizottságok munkáját, egyebek közt megállapították, hogy a kisiparosok országos szervezete eredményes gazdaságsszervező és politikai tudatformáló munkát végzett. Jelentősen fejlődött az elmúlt időszakban a szervezet érdekképviselési tevékenysége is.

A KIOSZ VIII. országos küldöttgyűlését 1981. december 5-6-ára hívták össze.

Technika az oktatásban

Modern technika és technológia az oktatásban és a képzésben címmel pénteken kiállítás nyílt a Szombathegyi Tanárképző Főiskolán. Két világhírű híradástechnikai cég: a Grundig és az Orion mutatja be készülékeit, ezenkívül a Kulturinvest nevű, idén alakult fővállalkozói társulás iskola- és művelődésház-terveket tár a közönség elé.

Két hét múlva újra

Bölcsészek parlamentje

Október utolsó hetében meglehetősen zsúfolt a József Attila Tudományegyetem oktatóinak, hallgatóinak délutáni programja. A hét elején, 26-án a matematika—fizika szakosok, 27-én a vegyészek, 28-án a földrajz szakosok, 29-én pedig a bölcsészek, a jogászok és a biológusok tartották ifjúsági parlamentjüket.

Sok szó esett a speciálkolégiumok helyzetéről (a diákok szerint kevés, a tanárok szerint elég), a tanárok választhatóságáról, az esztétika és a marxista tantárgyak korszerűsítéséről. Valamennyi felvetett kérdés kétségtelen, problémaként is értelmezhető, azonban az óra

Látteletek

Sokaknak olyan a múltunk, mint a tavalyi naptár. Hasznavehetetlen. Pedig tudjuk jól, értékeket rejtget, sőt tanulságokat. Igaz, oly gyakran jellemző, hogy csak a mások hibáiból tudunk tanulni, a magunkéiból rettenetesen nehéz. Elénk merednek előítéleteink, jól, rosszul leplezett reflexeink, amelyek védelmében rögtönözhetők a válaszköz, bizonyíték nélkül ítéletek. Nem szeretjük a bonyolult dolgokat, az alap elemzésen alapuló véleményezést, nincs idő, csak röviden és a lényegre kérjük a meséltől. De mi van akkor, ha nem lehet rövidíteni, mert a lényeg elrejtőzött a körülmények és következmények mögé, s kihámozni is nehéz, hát még minősíteni. Mondogatiuk ugyan, hogy a fekete-fehér ítéletek kora lejárt, de azért szívünk szerint ezt gyakoroljuk, még ha világunk összerendezhetetlen kaleidoszkópja tiltakozik is ellene.

az intézeti életük sem különbözött lényegesen attól a pokoltól. Szakmunkás, aki a gyár büszkesége munkája alapján, de szerelmi bánatának gyötrelmei miatt önpusztítóan él. Illatos új lakótelep, amely a felszabadulás előtt és még utána is évtizedekig dzsumbujnak nevezetett, s ma is az ökológia uralja. Szadizmus miatt nyugdíjazott tanárnő, aki most magániskolában gyötéri a szerencsétlen kisdiskókat.

És még sorolhatnám, az elkülönítő elmebetegeket megalázó, kizsákmányoló lidérces világát, a szabolsai emberek munkásonatának rémképeit, a megszállottan hívó szektagatagok vaflomáit. Valami tévedés folytán bekerült a kötetbe egy olyan írás is, amely a mezőgazdasági repülésről szól, és egy munkájával elégedett, félve from le, boldog pilótáról szól.

a politika művészete. A társadalomtudományok partnerege az ismeretek és azok elemzésének bemutatásában mutatkozik, s természetesen osztódik a felelősségekben.

3.

A kötet legszínvonalasabb leírásainak egyike, éppen mert a szociológia mint társadalomtudomány az imént elmondottak értelmében teljesíti hivatását, a már említett beruházási főmérnök írása, aki saját munkájának nehézségeit és eredményeit együtt képes láttatni. Ettől nem válik kevéssé kritikussá, de sokkal inkább növekszik a tevékenységábrázolás realitástartalma, s a jámbor olvasó széles körben tájékoztatik, majd ennek nyomán, ha kedve van, véleményét mond. Hasonlóképpen széleskörűen tájékoztat egy halálos üzemi baleset nyomán jelentkező kárigény benyújtási és elutasítási folyamatának leírása, mert a riporter igyekszik a tényeket valóságos létezésük bonyolultságában bemutatni, s utóli a résztvevők konfliktusai elválszerűeké válnak. Az olvasó ismét úgy érezheti, hogy felnőtteként kezelik, etebe tartják a szerző által megragadható valóságdarabot, szabadon dönthet a résztvevők minősítésében, erkölcsi magatartásukról.

Fontos írásoknak nevezhetők a Folyamatos jelen kötetének darabjai azért is, mert hazai szociográfiánk talán legnagyobb szabású nyilvános színrelépését jelentik, s a kötet szerkesztésének már említett gyengéjé ellenére valami elkezdődött, e nehezen színteret kapó társadalomtudományban. Ha a témakörök nem lennének ily sötét tónusúak, akkor nem hatna gunyorosan a felkiáltás: várjuk a folytatást! (Szépirodalmi Könyvtadó.)

Trásér László

1.

Egy könyv kapcsán mondom mindezt, amely a Magyarország felfedezése sorozatban jelent meg, *Folyamatos jelen* címmel. Dolgozatokat tartalmaz a hetvenes évtized társadalomábrázolóiól, a szociológusoktól. Ezenkívül még fotókat, amelyek ismét csak mezerősítik a közvélekedést, hogy egy jó kép többet mond mint egy tudálékossága miatt élvezhetetlen, vagy a köztudottat újra ismételtető jelentés. Bizonygatni is fölélesges, mert a Folyamatos jelen gyorsuló útemben tűnt el a könyvesboltokból, de ez a könyv nem olyan dolgozatokat tartalmaz, amelyeknél egy jó fénykép többet ér. Ezek valóban fontos írások az elmúlt évtizedből, s mint a kötet címe is jelzi, nemcsak arra az időszakra igazak, hanem folyamatosan ma is, Persze a múltból jelenbe növekedés világunk örök tulajdonsága, ami változik, az a múlt befolyásoló ereje.

Olvasgatva, belelapozva, ismét nézvegetve a kötetet, végül is összeáll néhány megjegyzésre való észrevétel, ha egyik-másik elfogult is akár. S magyarázatul mindjárt, hogy a kötet írásai maguk sem érdelemmentesek, mivel a mi életünket szárazzáj, annak törvényeit rajzolják. Rólkun szólnak, hogy lennének hát közönyös megfigyelők a riporterek, semleges befogadók az olvasók.

Föltűnő, hogy a kötet majd másfél tucat írása közül csak egy foglalkozik a felsőbb néprétegekbe tartozó vezetők, egy beruházási irányító mérnök problémáival. A többi jórészt mind olyan közegét ábrázol, ahol a nagy társadalmi változások, melyek végbementek népkünk munkája nyomán, nem oldották inkább újracsomózták az ellentmondásokat. Gyermekegondozási segínyt levő kismamák, akik kivétel nélkül csak panaszkodnak, az egy szem elégedett csodapók. Állami gondozott gyerekek, akik a családi tűzfészekből jöttek, de

2.

Tudom, hogy nem lehet jót írni ott, ahol ez hazugság, mert a társadalmi valóság eltorzított ábrázolása megbosszulja magát, De aki ezt a könyvet elolvassa, abban talán föltámadnak az aggályok, hogy valamiféle arányok fölbilientek. Távol áll tőlem, hogy kétségbe vonjam az egyes írások hiteltességét, készséggel elhiszem, nem egy témában folyóiratcikkek is igazolják, hogy a helyzet fölháborító, de az összképre nem igaz az, ami az olvasóban kialakul.

Régi igazság, hogy meg lehet közelíteni valamit a színéről is, meg a visszafáról is. A kötet egésze úgy tűnik ez utóbbit választotta, s ez alig kevésbé ferdtett optika, mintha a feltétlen dicseret kapna hangot. Babits óta beszélünk az írástudó felelősségéről, s ez ma fokozottan jelentős követelmény, mert a világ nem tiszteli sem így, sem amúgy elfogult vélekedéseinket, s a saját útját járja. Ennek megértésében kell az írástudóknak segítenünk, abban, hogy a valóságot mutassa az írás, ha mégoly ellentmondásosak is megélt tapasztalataink. A szociológiai leírás nem szükségképpen botránykő, félreértett szerep lenne úgy fölfogni helyzetét, hogy a politikusk mondja az ünnepi beszédek, a szociográfia pedig sorolja a kudarcokat.

A Folyamatos jelen című kötet tanulása abban áll — pontosabban szólva az ott leírt esetek mai hasznosításá —, hogy a mégoly jó szándékú, humánus indítással intézkedések is okoznak konfliktusokat, s ez szükségszerű. Más kérdés, hogy mit tesz társadalmunk intézményrendszere ezeknek a nem kívánt ellentétnek a megoldódásáért, s mennyire veszik eleve szárnításba döntéshozó szerveiket az áttiételesan vagy következményként fölbukkanó szándék és eredménye közötti távolságokat. Pedig ebben áll a társadalmi folyamatok irányításának magasiskolája, ahogy mondani szokták,

Zenei naptár

A Drezdai Filharmonikus Zenekar

Jelentős zenei múlttal rendelkező, kiváló zenekart ismerhetünk meg október 29-én este a Zenés Színházban. A drezdai filharmonikusok, ezzel a versenyükkel is igazolták, nemhiába tartják számon Európa élvonalbeli együttesei között.

Gyönyörű, kiegyenlített tónusú vonós- és fúvósokara, illetve az egész zenekar felhangdús, tiszta hangzása lenyűgöző. Herbert Kegei vezető karnagy irányításával elsőként Fritz Geissler Esszé zenekarra című művét szölettatták meg. E mű a kortárszene „köznyelvén” szólva, a 20. századi formaelemek és szerkesztőelemek alkalmazásával, invenciógazdag hangszereléssel, igen imponáló hatást váltott ki. A szimfonikusok szuggesztív és színes előadásában. Fialat, tehetséges zongoraművészt

ismerhetünk meg Peter Rösel személyében, aki Beethoven c-mol zongoraverenyének (Op. 37) magánzólamát játszotta. Sallangtalan, nem egyszerűséggel, jó ízéssel, kifogástalan technikával, a mű stílusának megfelelő billentéskultúrával zongorázott. A versenyűni zenei szépségeit, tartalmi gazdagságát élményt-nyújtón tárta fel. Kizárólag az zavart olvkok, hogy a művész a közönség előtt indokolatlan, kissé görcsös feszültséget tükrözött, habár ez iatékán szerencsére nem észlelődött. Mégis megnyerőbb, ha a vizuális és az auditív élmény szinkronban van.

Muszorgszkij remekműveivel búcsúztak a drezdaiak. Ez a Ravel által oly pompásan hangszerelt programzene mindig hálás sikerda-

rab, főként ha olyan bravúros előadásban szólal meg, mint a német muzikusok keze alatt. Igaz, néhányszor, a nálunk szokásos tempóvételemn kicsit kapkodóbbnak, gyorsabbnak éreztem Herbert Kegei interpretálását. A Gnom című tételben vagy egy-két Promenade zenében például, ám a virtuozitás büszke számlájára lehet felróni a „Kis csibék tance a tojáshéjban” s a „Limoges-i piactér” technikai akadályt nem ismerő, szédületes tempójú megszólaltatását. Az impozáns zárótétel, „A klevi nagykapu” előadásakor ismét megittasulhattunk a zenekar színpompás hangzásától — a grandiózus, szárnyaló hangáradat méltán ragadtatta a közönséget ismétlést követelő vastapsra.

Berényi Bogáta

nem állt meg, s így a munkahelyi demokráciára, a hallgatój kedvezményekre, a szociális helyzetre csak néhány perc jutott. Így történetesen, hogy az ösztöndíjról már nem esett szó és a küldöttek megválasztása is elmaradt. Dr. Pálffy Miklós dékánhelyettes válaszolt a felvetett kérdésekre, dr. Serfőző Lajos értékelte a közel hatóság tanácskozást, amelynek két hét múlva, november 12-én folytatása következik.

M. E.

A novemberi Tisztatáj

Mintha a költői képek csilagszórója lenne az egyik legújabb Csóóri-vers (Amikor vörösbé vált át a sötét), olyan áradó bőség jellemzi képeit, metaforáit. A Kérdés, halottvivőkhöz mellett még a Csenedélet című prózaverssel szerepel Csóóri Sándor a novemberi számában. Fodor András két vers közül az egyik Pilinszky János halálára íródott. Új hanggal és formával kísérletezik Torna József. Balázs József drámaiban ízeses novellája (A legnagyobb veszedelem) kitűnően érzékelteti a kor (az ötvenes évek) atmoszféráját. Az eddig első sorban nagy sikerű regényeiről (Magyarok, Koportos, Fábrián Bálint találkozás Istennel) ismert író újabbban a novella műfajban is egyre erősebb művekkel jelentkeznek. A fiatalabb költőnemzedékét most Baka István, Szikszai Károly és Szöllősi Zoltán képviseli a lapban.

címerek ügye mutatja, hová vezet, ha rosszul értelmezett belügynek, azaz magyarnek vagy szlováknak tekintjük azt, ami a régi Magyarországon egyazon társadalmi-gazdasági, sőt politikai valósból született.” — írja Käfer, s a magyar nevek szlovákításától a magyar művelődéstörténetben számmon tartott írók, képzőművészek, tudósok stb. szlovákként való szerepeltetéséig elretentő példák seregét hozza föl.

A Slovenské Pohl'adyt, a szüzesztendőss szlovák folyóiratot köszönti a Kelet-európai Nézőben Kiss Gy. Csaba, Karol Wlachovskýval, a pozsonyi Tatran Kiadó főszerkesztőjével Igor Navrátil kérészt interjú. Oleg Konsztantyinovics Roszjavinovval, a nevszovjet-hűngarológussal Cs. Varga István beszélgetett Vlagyimir Tyendriakov Leszámolás című regényét Balogh Ernő értékeli.

A Kritika rovat jelentős részében a mai magyar próza termését teszik mérlegre a bírálók: Cseres Tibor, Bertha Bulcsu, Csurka István, Somogyi-Tóth Sándor, Beke György, Gál Sándor, Kornis Mihály és Nagy András könyvről Alföldy Jenő, Tüskés Tibor, Balogh Ernő, Laczkó András, Halász Péter, Szokolczay Lajos, Kis Pintér Imre és Vasy Géza ír. Németh G. Béla, Lackó Miklós és Nagy Géza tanulmánykötetet Vekerdi László, Grezza Ferenc és Tordai Zádor bírálja. A Történelmi jelen idő (Beszélgetések a mai magyar irodalom legújabb fejezetéről) című kiadványt Olasz Sándor ismerteti.

A Magyar Játékszín sorozatban Hubay Miklóssal Abolnczy László beszélget. A Nemzeti Színházra, a régi Nemzetre emlékezik itt Hubay, az interjú tanulságai azonban a mának szólnak. („A Nemzeti Színház fennállása óta feladatának tekintette az élő magyar drámairodalom színpadra vitelét. Tegyük egy próbát. Itt az 1965-ös kiadású kis könyv a Nemzeti Színház történetéről. Nézzük: mit játszottak száz évvel ezelőt? Nézzük csak az 1881—82-es szezon! Tizenöt magyar drámát mutattak be.” Ugyanakkor az 1981—82-es bérletfelhíváson egyetlen mai magyar szerző neve sem szerepel...) — A Tisztatáj novemberi számát az idei Vászahelyi Ószi Tárlat anyagából vett képek illusztrálják.

Gyógyszálló épül

Nyolcvanágas gyógyszálló építését kezdték meg a Szolnok megyei Cserkeszőlón a megyei idegenforgalmi hivatal, a Tiszatour beruházásában. A szállóban kétágyas, fürdőszobás szobák, továbbá néhány apartman szobája a vendégek kényelmét.